

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 frt., félévre 6 frt., negyedévre 3 frt.

Előfizetések és hirdetési díjak helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.

Helyben előfizethető: a szerkesztőségnél, a kiadó-hivatalnál, Demjén L., Keresztesy P. kereskedéseiben. Egyes szám ára 5 kr. o. e.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: belső-tordauca szögletén, Csapó S. kereskedésével szemben, I-ső emelet, feljárás a kaputól jobbra.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetéseket felvételnek: Helyben: a szerkesztőségnél, a kiadó-hivatalban, Demjén László könyv- és Keresztesy Pál papír-kereskedésében. Bécsben: Haasenstein és Vogelmér (Neuer-Markt 11 sz.), Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse official. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2), Süddeutsche Annoncen-Expedition Stuttgart. Nyitlatter sora 20 kr.

A „KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY“

1872 szeptember 1-jétől mindennap egész nagy iven jelenik meg; előfizetési díj: egész évre 12 frt., félévre 6 frt., évnegyedre 3 frt o. ért.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizető után tisztelet-peldánnyal szolgálunk.

A parlamenti pártok kézfogása.

(Ss.) Képviselőházunk 1872-ki ülészakájának sokkal nevezetesebb napja volt november 25-ke, mintsem arra visszapiantani fölösleges szószaporítás lehetne; az ilyen napok nem jelentéktelen, csak pillanatra világító fénypontok a pártszenvedély villámokot rejtő borus egén, hanem lehetnek sarkcsillagok, melyek a honatyákat az országos gondok tengerén, s a kor kívánalmait, a nemzet szükségait felismerő, kielégíteni igyekvő törvényalkotás szirtjei között biztosan elvezérelhetik a haza felvirágoztatásának, a magyar nép szebb jövőjének csendes kikötőjébe.

Jól tudjuk mi, hogy az optimizmus egyike a legnagyobb hibáknak a politikában; de azért ma mégis rózsaszínű szemüveggel nézünk végig a képviselőház november 25-ki ülésének folyamán.

Ily napokat az égitkán ad a sokat hányatot nemzetnek; az ily momentum becsét lehetetlen nem érezni, s illő, hogy a journalist is elmélkedjék fölötté bõvebben; s míg hideg ésszel számítgatja az öröndetes tény lehető áldásdus következményeit, a szív meleg szavát se némissa el.

Politikai és másfajta kül- és bel-ellenünk, ellenségeink kárörvendő arccsal tekintenek reánk; élénk figyelemmel kísérték pártküzdelmeink mindig szenvedélyesebbé fajulását. Látták, hogyan állítatnak a legnagyobb higgadságot, tárgyilagosságot igénylő kérdések is mindinkább élükre; hogyan kerül minden fontos közügy oldala mellé a rozszultakart ambitio, s a bármennyire felcziczomázottan is utálatos személyeskedés. Sokan azt hitték, hogy a részrehajlatlan ítélő tehetőség, a férfias, nyugodt bölcsesség szellemei már egészen oda hagyták a magyar parlament szentélyét; többé e csarnokban nem is fognak derék hazafiakhoz, a haza válogatott polgáraihoz illő nemes fegyverekkel küzdeni, hanem a pártérdek mellvéde megül addig repül a gyanusítás mérgezett nyila ide-oda, míg az ugyanazonegy haza törvényhozói mint halálos ellenségek állandanak egymással szemközt, s a Magyarország feldarabolására a nemzet elhantolására tettel is kész nemzeti-ségi agitatorok legtörpébbje is kevély hangon elmondhatják, elbizakodottan kérdezheti: ez-e az a politikailag érett nemzet, mely csekély száma daczára még ezredévekig akarja vezetni Magyarországot, intézni a területén lakó 15 milliónyi, sokféle-ajku nép sorsát; hisz ez önmagában meghasonlott, saját szívére emelt tört, s csak hazudja magát azon nemzet utódának, mely több mint kilencz századig tartá fenn a magyar birodalmat?! Ne ámitsátok magatokat magyarok! így szólhatok, — a halálszengetyü már kong fejetek fölött! készüljétek! hisz ugy is szomszédotokban az a Saturnus, kinek gyomrában már helyet talált egy 20 milliónyi nép 18,000 négyszög-mértföldet tevő országával együtt.

A kép sötét; de bármint tagadnók is, szélső körvonalaí már itt-ott pusztá szemmel is felismerhetők valának. A legújabb fájdalom incidens még inkább szellőzteté a leplet, s a mit alatta láthattunk, még a legbátrabb a

kat sem nyugtathatá meg: a hazafi aggodalmak lidércnyomásként nehezültek a hon legjobbjaira; mindenki ajkain e kérdés lebegett: mi lesz mind ennek a vége?

Ily hangulatban voltak november 25-ke előtt a honatyák, s talán e napon is súlyos gondok ültek homlokukon: Mindenáron menekülni kelle e végzeteljes helyzetből, s gyakran lehetett hallani: ez így többé nem maradhat...

A Korizmic-féle indítvány tárgyalását szivszorongva várták az országházban ugy, mint azon kívül.

A napirenden levő határozati javaslatához első Tisza Kálmán szólott. Ha nem is mindenki, de a legtöbben azt várhatták, hogy különben is éles dialectikájának egész erejével lépend a parlamenti arenára; és ime a nyugodt status férfit jelmezében jött a sorompok közé, kinek feltett czélja „hogy a mennyire ez lehetséges, oda hasso(n), hogy a mult napokban felizgatva volt kedélyek ne csak ujra felneizgattassanak, de a lehetőségig lecsendesedjenek — s a képviselőház tovább folytathassa munkálkodását.“

Elismerte, hogy Korizmius indítványa is e czélt tartja szem előtt, csak hogy az szerinté nem „könnyiténé a tárgyak elvégzését“ s nem tenné „ritkábbá“, hogy heves és szenvedélyes jelenetek forduljanak elő; ha a jelzett czélt akarják elérni, mond T. K. akkor a sérelmet „méréskelni és egymás jogának kölcsönös tiszteletével (kell) eljárni.“ Végül felkérte a többséget, „igazságszeretetére“ hivatkozva: adja meg épen ugy, a mint az ellenzék kész megadni, „esalhatatlan jelét annak, hogy őszintén éllélekükben a vágy, hogy azon nap eseményei ne ismétlődjének“ T. K. fölemlíté, hogy „több fölött történt hiba; de hangsúlyozta: „mindenütt őszinte a vágy, hogy ezen nap kellemetlensége tovább ne éljen a parlament kebelében,“ hogy „gondoskodni (kell) arról, hogy jövőre ily jelenetek ne ismétlődjének,“ miután a czél: „a képviselőház idejét a további munkálkodástól nem elvonni, de annak számára megnyerni,“ — legvégül elvtársait „engesztelékeny“ ségre inté.

Az ország házában az összes ellenzék (még a szélbal is) a T. K. által kimutatott uton haladott november 25-én, s midőn Csernátony is meghajlott a ház méltósága előtt selismerte, hogy a „háznak jogos elégedetlenségre okot szolgáltatott) és ismételve kérte „méltóztassék ezt elfelejtetni“ — midőn a miniszterelnök is kinyilatkozatá, hogy sajnálja az e hó 18-ki ülésben történeteket, a határozati javaslat indokolását kihagyatni kéri — a ház békéje a pártok, ugy szólva ünnepélyes kézfogása közt állt helyre.

A parlament méltóságának őszintén egy szívvvel egy akarattal hódolt a képviselőház. —

E momentum egyik legszebb lapját képezendi a magyar parlament évkönyveinek. Bár ez engesztelékeny szellem vezérelné ezután is pártjainkat, ugy a törvényhozás munkás-

sága is mind nagyobb eredményeket mutatna fel; bár válnék ellenzékünknel is vérré a mérséklet, melyet nov. 25-én oly hazafiasan tanusított, akkor: a magyar haza történetészei mint oly forduló pontot jegyezhetnék fel e napot, a melyen a haza érdeke és a mérséklet bölcsesége ült diadalt a tulzó pártérdek és szenvedélyes személyeskedés fölött, s a mely nap fényesen megzáfolja azok számításait, kik a politikai érettség s a jövőbe betekintés itt ott feltűnő hiányából vesztünkét jószolgatják s azt vélik, hogy a vezérszerep már is kibullott a magyar nemzet kezéből.

A parlament fényes tanuságát adta nemzetünk nagykorúságának, politikai érettségének, midőn „a haza mindenek felett“ jel-szóval egyesült: kövessék e példát pártjaink az országházankivül is, főleg a sajtóban, s akkor bizton és bátran várhatjuk el a jobb kort melynek jönikell; akkor optimizmus nélkül mosolyoghatunk a kajánságon, s a bösz dühöngésen, mely már is azt hitte, hogy mi magunk fogjuk sirunket megásni — s reájok csak az elhantolás marad.

Az 1871-ki zárszámadásokról

következő részleteket hoz a „P. Napló“:

„A zárszámadás anynyiban minden esetre kedvező eredményt tüntet fel ezen évről, a mennyiben a hiány 17 millióval kisebb, mint a milyenre a törvényben előirányozva volt. Az 1871-ki budget törvény és az ezt kiegészítő törvényczikketek ugyan is az összes szükségletet 263.086,572 forintban, az összes fedezetet 242.526,210 forintban és e szerint a hiányt 20.560,362 frtban állapították meg. Tényleg azonban a kiadások csak 238.512,030 frtra ment, a bevételek nem érte el ugyan az előirányzott magasságot, a mennyiben 235.146,193 frtot tesz, azonban a hiány mégis csak 3.364,837 forint és így, mint mondók az előirányzott deficithez képest az eredmény 17.194,524 frttal kedvezőbb. A bevételeknel mutakozó hiány az egyenes adóknál 1.591,473 frtot tesz. Az egyenes adók növekedésben vannak ugyan, mert a ház- és jövedelmi adó 824,000 forinttal többre mentek az 1870-diki eredménynél; azonban az alvidékeken előfordult nagymérvü árvíz s egyéb elemi csapások következtében 2,414,000 forint kisebb a föld-adó jövedelme, s lenyomja az egyenes adóknak különben emelkedett eredményeit. A só-jövedék tiszta jövedelme 1871-ben 659,571, a dohány-jövedék 2.670,000, az állam-vagyon 708,000 frttal kedvezőbb az előző évhez képest.

Egy részt a jövedelmek emelkedése, más részt pedig az előirányzott kiadásoknak meg nem történte okozza tehát, hogy a tvben előirányzott igen tetemes deficit aránylag csekély összegre szálolt alá.

A magyar birodalom jogászaihoz.

A magyar jogászyülés hivatásának: miszerint határozatai a jogi közönség közvéleménye kifizolásának tekintessenek, s mint ilyenek a törvényhozásra is kellő befolyást gyakoroljanak, csak ugy felelhet meg kellő mérvben, ha a hazai jogászközönség azt nemcsak az által, hogy annak tagjává lesz, hanem tényleges részvételével is gyámolítja.

A horderő, s a befolyás ugyanis, melyet a jogászyülés paragon heverő jogintézményeink reformja terén gyakorolni hivatva van: a tanácskozásokban tettel résztvevő tagok számától feltételeztetik; mert a tagok tekintélyes gyülekezete által kimondott határozat biztosíthatja csak, hogy a

jogászyülés ne egyesek pusztá eszmeeszeréjének, hanem a magyar jogászok közvéleményének illetékes tolmácsául tekintetvén, mint ilyen kiváló tekintélyt nyerjen, mely tekintély fogja viszont, csak biztosítani, hogy a törvényhozás a magyar jogászyület fontos tényezőként elismervén, ennek határozatait kellő tekintetbe vegye.

A magyar jog elodázhatlan reformja tehát minden jogásznak a közreműködést erkölcsi kötelességévé teszi, s e kötelesség megtagadása a szakértők befolyását szorítaná le azon terről, melyen épen a szakértelem s csak is egyedül ez biztosíthatja e nemzet életképességét s biztosíthatja, hogy hazánk mint jogállam Európa országai között méltó helyet foglaland el.

E kötelesség teljesítését nem csak a tudomány érdeke, hanem első sorban a hazafiság követeli különösen azoktól, kik mint jogi tanárok, bírák és ügyvédek a jog elméleti művelését vagy annak gyakorlati alkalmazását tüzték ki czéljokul és ezen czélok minél sikeresebb valóítására egyleteket is alakítottak, melyekben elméleti és gyakorlati ismereteiket válllvetve értékesítik.

E nemes kötelesség teljesítésére hívjuk fel ismét a magyar birodalom összes jogászeit s bizton remélvén, hogy a magyar jogászyülés magasztos czéljait a lelkesedés egész hevével felkarolándják, és az 1873. évi június 2-án összeülendő negyedik magyar jogászyülésben ismét tömegesen sietendnek jogi reformunk nagy művének előkészítésénél tettel közreműködni.

Kelt Pesten 1872. évi november hóban.

Szabó Miklós, s. k.

a magyar jogászyülés állandó bizottságának elnöke.

Dr. Siegmund Vilmos, s. k.

a magyar jogászyülés állandó bizottságának titkára.

A „Kol. Közlöny“ eredeti távsürgőnye.

Feladatott Pesten nov. 28-án d. e. 10 óra — p. Érk. Kolozsvárra, nov. 28-án 11 ó. 10 p. d. e.

Lónyay gf Bécsből visszatért, visszalépése tény. Miniszterelnöknek Festetichet vagy Gorovét emlegetik.

Deák tegnap a házban megjelent, éljenzéssel fogadtatott. Délután József főhg látogatta meg.

Ma a képviselőházban a fővárosra nézve a virilismus elfogadtatott.

Pest. Az aláírások a kisbirtokosok földhitelintézete részvényeire nagyon élénken folynak, vidéki birtokosok, iparosok tömegesen vesznek részt.

Legújabb táviratok.

Róma, nov. 26. A republicanus meeting főnökei és szervezői: Parboni, Vivaldi, Romanelli és Pozzo elfogattak. Campanella és Castelani elmenekültek. A kormány eljárása tetszésre talált. Teljes nyugalom uraikodik.

Brüsszel, nov. 25. Az „Echo du Parlement“ azt állítja, hogy Guillaume tábornok, társai kérésének engedve, beleegyezett abba, hogy a hadügyi tározát egyelőre megtartsa. Az „Etoile Belge“ párisi távirata szerint Thiers és a Kerdel-féle indítványt tárgyaló bizottmány közt teljes bonyodalom fejlődött ki. Thiers barátjai a kiegyezésen fáradoznak, de minden remény nélkül.

Madrid, nov. 26. A congressusban kinyilatkozatá Zorilla, hogy a különböző helyeken keletkezett zavargások, valamint általában a felkelés állása, jelentéktelenek. Santanderben egy republiká-

nus demonstratio alkalmából 4 elfogatás történt és a murciai katonai kerületben ostromállapot hirdettetett ki.

Trieszt, nov. 26. Az olasz kormány f. hó 25-ki rendelettel megszüntette az osztrák-magyar országokra elrendelt cholera vesztegárt.

Berlin, nov. 26. A követekháza a belügyminiszter hosszu fejtegetése után, névszerinti szavazásban, 288 szóval 91 ellen 3-ik olvasás után a kormány szerkezetében fogadta el a kerületi rendtartást; a lengyelek ellene szavaztak, valamint a centrum legnagyobb része, és a conservatívek egy kis része is.

Berlin, nov. 26. Az urakházának közelebbi ülése a pairek kinevezése miatti nehézségek folytán a közelebbi csüörtökre halasztott.

Az állami levéltár föllállítása és szervezése.

A képviselőház határozata folytán összehívott enquette f. hó 22-én az akadémia palotájában második ülését tartotta. Megjelentek Horváth Mihály püspök, Groisz Gusztáv min. tanácsos, Frankl Vilmos, Thaly Kálmán, Nagy Imre, báró Nyári Albert és Pauler Gyula. Frankl Vilmos mint a szervezői javaslat kidolgozására kiküldött bizottság elnöke bemutatta a bizottsági munkát, mely élénk eszmecserére adott alkalmat. A némely pontjaiban módosított munkát a belügyminiszter urhoz azon kéréssel fog fölterjesztetni, hogy azt, a képviselőháznak mielőbb bemutassa s a levéltár föllállítására szükséges összegeket még a jövő évi költségvetésbe fölvegye. Az állami levéltár alkaterseit képezendik, e munkát értelmében, a magyar és erdélyi udvari kancellária, a m. kir. helytartótanács, s az erdélyi főkörmányszék, a magyar kamara, az erdélyi fiskus levéltára, végre u. n. országos és nádori levéltár. Ezen levéltárak összesítettnek s a külföldi levéltárak mintáira, tekintettel a történettudomány mai állására és a hazai viszonyokra, fognak rendeztetni, oly módon, hogy felhasználásuk mind a kormányzati, mind a tudományos célokra lehetőleg megkönnyíthessék. Az enquette javaslatba hozza azt is, hogy a hiteles helyek és a hatóságok levéltárai állami felügyelet alá helyeztessenek. Mivel Európának minden művelt állama már évtizedek óta bir ily központi levéltárral, és a tapasztalás kitüntette, hogy ily államlevéltár mind a kormányzati célok tekintetében mind a történettudomány emelése érdekében nagy fontossággal bír; remélni lehet, hogy a képviselőház készségesen fogja megszavazni az összegeket, melyek a magy. kir. állami levéltár létesítésére megkívántatnak.

Tárgysorozata

a maros-vásárhelyi Jogász-egylet 1872. évi december hó 4-én tartandó közgyűlésének.

1. A múlt évi elnök megnyitó beszéde és a napirend előadása.

2. A múlt évi titkárok jelentése a lefolyt évi működésről.

3. Korelnök és jegyző vezetése alatt a rendes elnök, alelnökök és titkárok megválasztása.

4. A rendes ülések véleményei és javaslatok az általuk letárgyalt tudományos és más tartalmu indítványok fölött.

A szakosztályokhoz bejelentett indítványok a következők:

a) Illyés Károly k. táblai pótbírónak indítványa a perkivonat készítése kötelezettségének eltörlése iránt.

b) Csongvai Károly kir. törvényszéki bírónak indítványa az ausztriai büntető perrendtartás 156. §. a) pontjának módosítása (a vizsgálati fogság korlátozása) iránt.

c) Illyés Károly indítványa a megye-igazítási és sommás visszahelyezési kereseteknek a községi bíróságok hatáskörébe való utasítása iránt.

d) Dr. Soos Kálmán k. táblai segédfogalmazónak indítványa a köteles főiskünek mellőzése, illetőleg az esküvel való bizonyítás tárgyában.

e) Dr. Székely József kir. főügyési helyettesnek indítványa a büntény által károsult biztosítási joga tárgyában.

f) Dr. Soos Kálmánnak indítványa a kihágási jogsértések és törvényszegéseknek elintézési módja s az azok fölötti kizárólagos hatósági illetékség megállapítása iránt.

g) Varga György k. táblai segédfogalmazónak indítványa, az igénypereknek ítéletileg való elhatározása iránt.

h) Az I. szakosztály határozati javaslata a birtok fogalma, tárgya és az ebből folyó következmények iránt, különös tekintettel a birtokháborításra és az elbirtoklásra dr. Endes Gábor k. táblai bíró által.

i) Kuthy Albert h. ügyvéd indítványa a m. törvénykezési rendtartás 587. §-a azon intézkedésének módosítása iránt, mely szerint az örökösödési eljárásban a perreutasító végzés ellen perorvoslatnak nincs helye.

k) Dr. Soos Kálmánnak indítványa a magyar tudomány-egyetemek jogi- és államtudományi karainak s a jogakadémiáknak rendezése tárgyában.

5. A számvizsgáló bizottság jelentése az egylet pénztári állása iránt.

6. Az igazgató választmány által előterjesztett javaslatok fölötti határozás és az 1873-ik évi költségvetés megállapítása.

7. Az egylet tisztviselőinek és az igazgató választmányának megválasztása.

8. Az egylet közlönye, a „Székely Hírlap” és egyéb szükséges tudományos célú eszközök iránti intézkedés.

9. Szabályszerű időben és helyen bejelentett önálló indítványok.

10. A közgyűlés bezárása.

Az igazgató választmányának 1872. évi november hó 20-án tartott ülése határozatából

B. Apór Károly,
egyleti elnök.

Dr. Soos Kálmán,
egyleti titkár.

Külföldi hírek.

Az „Indep.” jelenti Párisból: A helyzet folyvást igen feszült; mint mondják, a jobboldal Thiers utódául Changarniet, és miniszterekül: Audifret, Batbie, Ernoul és Broglie képviselőket szemelt ki. Thiers nem hajlandó eltérni jelenlegi álláspontjától.

Versailles, nov. 25. Batbie a bizottmányban felolvasá a majoritás jelentését, mely egy 15-tagu bizottmány kiküldését sürögnek tartja, hogy az a miniszteri felelősségre vonatkozó törvényjavaslatot készítse elő. A jelentés nem engedi meg, hogy az elnöki izenetre válasz adassék, mert Thiers a nemzetgyűlésben csak a delegáltak, de nem az izenetben megpendített kérdéseknek is megoldását hozza javaslatba.

Madrid. A katonai összejárat alkalmával Madrid, Murcia tartományban és Barcelonában

vább tartott beszélgetésben kimerítő vázlatát adá az ország katonai és politikai helyzetének. Pest irányában, mely oldalról a legnagyobb veszély látszott fenyegetni, Törökország felől Percezel tábornok állott 11—12000 emberrel. E hadtest épen most 3600 emberből és 9 ágyuból álló erősítést kapott — e csapatostállyal találkoztam én utamban Polgári és Debreczen közt a síkságon; — e szerint a Perczel vezetése alatt levő haderő kerek számmal 15,000 embert tett 40 ágyuval. Tokaj vidékén, Schlick tábornokkal farkas szemmet nézve, Klapka ezredes állott 10000 főből álló hadtestével és 32 ágyuval; e hadtest részben újjalakítva volt ama 14,000 emberből álló hadosztályból, melyet Mészáros tábornok vezetése alatt január 8-án Kassa környékén szétgúrasztottak, volt közte néhány új zászlóalj is.

Tokaj és Törökország között egy kis 1000 embernyi csapat-osztály állott, Tiszafürednél.

Szegednél egy nemzetőrökből álló haderő tanyázott élén gróf Battányi Kázmérral, ki különben csak is polgári biztosi minőségben működött ott, és katonai tapasztalással nem bírt ugyan, de annak hiányát egyéni erős jellemével pótolta. De ezen hadtanilag annyira fontos hely, melyet a bányászati szerbek már több ízben megrohantak, Haderő volt osztrák tábornok közreműködésével jó védelmi állapotba helyeztetett.

Aradnál egy pár ezer ember állott Damjanics tábornok által vezéreltetve. E hadtestnek feladatul jutott Arad ostroma s a Marosmentén elő-

rendetlenségek történtek. A carlisták folyvást tá-
irdákat és hidakat rombolnak le.

Róma, nov. 25. Olasz hírek megerősítik, hogy Olasz- és Franciaország, Ausztria és Angolország jó szolgálatait vették igénybe a görög kabinetnél, egy választott bíróság vagy a Laurion társulattal való közvetlen alkudozás elfogadása végett, ha pedig ezen közvetítés eredménytelen maradna, ez esetben Olasz- és Franciaország a saját honfirtaikat érdekeinek védelme végett kénytelenek lennének komolyan fellépni.

Londonból 25-ről jelentik, a persa sah b. Reuternek Londonban, kizárólagos engedélyt adott, vasutak s csatornák építésére, s a bányák kiaknázására.

Berlin. Az edinburgi hg 22-én megérkezett, s a pályaudvarban Adalbert hg által fogadtatott a császár nevében. Este a császári palotában családi ebéd adatott a királyi vendég tiszteletére.

ÚJDONSÁGOK.

Kolozsvár, nov. 28-án

— **Figyelmeztetés. T. polgártársainkkal sietünk tudatni, hogy lapunk november 1-e óta legutányosabban veszt fel bármily alakban hirdetések; s ha kívántatik, a fogalmazásról is gondoskodik a „Kolozsvári Közlöny”**

kiadó-hivatala.

— **Király ő Felsége**, a miniszterelnök

előterjesztése folytán, jelen évre is engedélyezte a kolozsvári nemzeti színháznak már két évre megadatni szokott tizenöt ezer forintnyi segélyösszeget a művészi célokra szánt udvartartási javadalomból. A legmagasb elhatározvány Budán kelt f. évi szeptember 21-én, s a szóban levő összeget a pénzügyminiszter már folyóvá is tette.

— **Királyné ő Felsége** a szombati rokadadásban is részt vett. Nagy kedvét leli a sport ez izgalmas fajtájában s hogy mily lélekjelenléttel bír, arról a „Pester Lloyd” egy példát mond el. Sebes nyargalás közben a királynét is egy mocsárba vitte lova, és süppedni kezdett. Mihelyt ő Felsége észrevette azt, nehogy még jobban süppedjen, leugrott a paripáról s a zablót erősen megragadva, kivezeté a szilárd talajra. A közel levő vadász urak rögtön siettek segélyre; de már késő volt: maga segített magán. — Richter, a jeles lófestő a mult héten fővárosunkba jött, hogy lefessen egy rákosi vadászatot, melyben ő Felségek is részt vettek; mind a személyeket, mind a lovakat természet után festi. A hollandi vendéget, ki nejével és leányával vett részt a vadászatokban, Mr. Vansonnak hívják.

— **A jövő évben Bécsben működendő** magyar balletársulat, melynek szervezésén Tóth Soma már nagyban buzgólkodik, nyolcz férfiből és 4 nőből, összesen tizenkét személyből fog állani. E társulat a téli idény alatt Magyarországon nagyobb városait fogja meglátogatni, s a jövő tavasszal már jól összegyakorolva foglalja el bécsi állomását.

— **A kolozsvári m. kir. egyetemen** Dr. Ovári Kelemen előadásait az „Egyetemes jogtörténet”-ből (86-an) legtöbben hallgatják.

— **A „Magyar hírlap.”** A Csernátany ügy alkalmával fölemlítették azt is, hogy Csernátany az 50-és években a pesti hivatalos lapba leveleket írt. Megjegyzendő, hogy e hivatalos lap, a „Magyar hírlap” nemcsak Csernátanytól, de az emigráció köréből Simonyi Ernő, b. Józsi Mik-

nyomuló szerbeknek és oláhoknak feltartóztatása. E hadosztályhoz tartozott egy kis lengyel csapat is, melyet Wysocki őrnagy vezényelt. E csapat alig 300 emberből állott, s azért küldeték Arad alá, mert remélték, hogy segélyükkel sikerülni fog az osztrák ulánusokat kik az aradi vár őrség egy részét képezték, átállásra csábítani.

Erdélyben Bem tábornok állott 3500 emberrel s néhány ágyuval. Ezen tevékeny férfi külföldi apró csapatostályokat, úgy honvédek mint huszárokat vont össze s erősítései ezek mellé még nemzetőröket is, úgy, hogy tevékeny szellemének sikerült 6—7000 embert és 14 ágyut gyűjteni zászlói alá.

Nagy-Váradon volt a fő ujoncozásai telep, hol szakadatlanul alakultak a huszár-eskadronok, honvéd-zászlóaljok és tüzér-ütegek.

Ez volt mind, mit Magyarország nyílt ütközésben a kormány parancsai alatt az osztrákokkal szembeállhatott.

Ezen magyar seregekkel szemközt állott Pesten az osztrák fő-haderő Windischgrätz tábornagy közvetlen parancsai alatt. Kossuth csak hozzávetőleg értesült a tábornagy haderejének számáról, de az osztrák hírlapok tulzó jelentéseiből levonva a levonandókat, kiszámítá, hogy az, ide érve azon hadtestet is, mely Komáromot ostromozta tartá — 80,000 emberből és 200 löveg-ből állhat. Az osztrák hadsereg előhada közvetlen a Tisza mellett állott Szolnoknál, tehát szemközt Török-Szt.-Miklóssal Ottin ger tábornok vezénylete alatt. Főerejét nehéz lovassága (vasasok és

lós és Xántustól is között leveleket s Gehringer ama időben meg is intette a szerkesztőt: Szilágyi Ferenczet, hogy az ő vezetése alatt a hivatalos lap a menekültek lapjává lesz. E hivatalos lap szó-lalt fel egyszersmind először az amnestia mellett.

— **Rátskay** magyar büvész, tegnap még-
egyszer tartott előadást a magasb büvészet mester-ségéből, mint mondá: az intelligencia számára; az intelligencia azonban nem vette tudomásul a büvész ur e szerény hízlegését. Különbön előadása, ha nem is volt nagyszerű, de kielégíté a kevés számmal megjelent közönséget.

— **Érdekes verseny.** Színházunknál jobb drámai színészeink és nőink E. Kováts Gyula eszméje folytán a nevezetesebb darabokban versenyezni fognak egymással. Így ma a „Fösvényt” Szentgyörgyi, jövőben Mátrai fogja adni; „Machbet”-ben E. Kováts Gyula és Egri Á. fog versenyezni; Boér Emma pedig „Lecouvreur Adrienne”-ben lép fel, miután Némethy I. már játszta e szerepet.

— **Gyakornoknak** felvétetik alólt i ro-
dájába egy 4—5 gymnaziális osztályt végzett jó házból való ifju, ki a magyar és német nyelvet tökéletesen bírja. Sigmond Elek.

— **A monostori gazdászok**, mint tavaly, ugy ez évben is táncvizalmat rendeznek; mikor? annak idejében közölni fogjuk.

— **Bethleni gróf Bethlen Lajos** tegnap helyzetetett örök nyugalomra. Béke poraira!

— **A pesti angol-amerikai club** megalakulását mult szombaton lakomával ünnepték meg melyen Monson angol consul, mint elnök melegen emlékezett meg ama vendégszeretetről, melylyel hazánkban az angolok és amerikaiak találkoznak.

— **Tauffer Adolf** czukrászata a monostortuczában vasárnap nyílik meg valószínűleg, minthogy a szükséges berendezés és ellátás már megtörtént.

— **Lépre került.** A tegnap említett Kolozsról megszökött olasz csakugyan városunkban keresett menedéket, azonban a keresésére küldött csendőrök fölfelezték, elfogták, Kolozsra szállították vissza.

— **A környék néhány falvában** így p. Sz.-Fenesen is a roncsoló toroklob szedi áldozatait. Egy két nap s a legvirágzóbb egészségnek örvendett szép gyermekek megfulnak, a szó szoros értelmében. Még e mellett a garatmögötti tályog pusztít a gyermekek közt s nincs ki egy ügyes műtéttel segítse a bajon.

— **A kisbirtokosok** földhitelezete részvényeire az aláírások a helybeli Hitelbanknál megkezdődtek, s már az eddigi érdekeltség tanúságot tesz a keletkező intézet szép jövőjéről.

— **Öngyilkosság.** Tegnap, reggel, egy szabólegény lötte föbe magát a temetőben. A szerencsétlen hulláját a „Károli” kórházba szállították.

— **Tűzoltóink** folyton gyakorolják magukat; tegnap délután is volt menetgyakorlatuk.

— **Természeti ritkaság.** Nagyvárad egyik kertjében a borsó másodszori termés után már harmadszor is virágzik.

— **A Torna- és vivoda épület** — homlokzata előtti, tér kikövezése megtörtént; a vasrácsozat felállítására még eddig semmi előkészület.

— **A cholera-járvány** Buda-Pesten szűnőfélben van.

— **Kerkapoly Károly** a „P. Lloyd” szerint elhatározá, hogy lemond a pénzügyi tárczáról.

dragonyosok) képezték 24 ágyuval. A magyar ügyet ez oldalról fenyegető veszély igen nagy volt, minthogy Szolnokot Pesttel vasutvonal köté egybe.

A Kassa felől Tokajba vezető uton Schlick tábornok állott. Hadtestének számszerinti erejét 9—10,000 főre tevék. Egyuttal tudósítást nyert a magyar kormány arról is, hogy Schlick Pestről segélycsapatokat fog nyerni, melyek Schulzig és Fiedler tábornokok vezénylete alatt állanak, s hogy e két hadcsapat Hatvan és Gyöngyösön már tülhatolt.

Karlovicznál, Péterváradal szemben Nugent tábornok állott, ki egyidejüleg Eszék ostromát is vezeté s tekintélyes erősítéseket nyert a Jellacic és Csoric tábornokok csapatainak folytonos csatlakozása által. A bányász alsó része teljesen az ellenséges szerbek és oláhok kezében volt.

Bem tábornokkal szemközt Puchner tábornok állott 12,000 emberrel, többnyire kipróbált katonákkal, de a magyar ügy szerencsésére az osztrák tábornok eddig fő erejével tetlen időzött Nagy-Szebenben, úgy, hogy Bem a csatározás kezdetekor egyedül az Urban őrnagy alatt állott 4000 főnyi oláh határőr és sorhadbeli csapatostállyal állott szemközt.

E helyütt nagy segedelmükre volt az osztrákoknak az oláh lázadás; e fellázadt néptömeg, mely az erdélyi lakosságnak majdnem két-harmadát tevé, lényeges szolgálatakat tön az Erdélyben tanyázó osztrák csapatoknak az által, hogy Magyarországon ellen fanatikus fajharcot folytattak.

A székelyek tevéketlenségét Puchner tá-

— **Derék tett.** F. hó 27-én egy köztü-zért temettek városunkban, kinek díszes temetése költségeinek fedezésére az itt állomásozó tüzérök kivétel nélkül egy napi díjukat önként felajánlották.

— **Mária Theresia** királyné óriási álló szobrát állítják fel Klagenfurtban. A szobor Bécsben készült a cs. kir. mű-ércöntőudében.

— **Matejko** „Báthori István“-ja decz. 5-től kezdve lesz Pesten kiállítva.

— **A pesti német** részvénytársaság jövő husvétől 3—6 évre bérbe adják.

— **Bluntschli** a németországi protestán-sok egyik legnagyobb tekintélyű szellemi vezére mondja, hogy vannak ultramontan prote-sztánsok, kik a modern államot, a vallást, a társadalmat felforgatással fenyegetik; a „Kol. Közlöny“ ez értelemben nevezi a „Kelet“-et „ultramontan“-nak, a mi destructiv irányánál fogva reá illik nagyon, nem „élcz“ de való „igazság“ gyanánt.

— **Az erd. ev. ref. püspöki székbe vágyakozók** „Kelet“-je csakugyan haragszik, miért nem állunk szóba az ő (B. K.)-ával. Fölösleges, palástos urak! Ugy összetörte ez a (B. K.) Ghyczy magukban is tarthatlan érveit, hogy száz drótos tót se tudná azokat összeállítani, kivált miután a „higeszü“-ség löréje e töredékek nagy részét elnyelte. Továbbá, ha az olvasó közönség (nem mi!) jobbnak tartja a „Kolozsvári Közlöny“-t s „erre“ fizet elő és nem a „Kelet“-re, ez mindenesetre baj lehet; de csak tőrjék, maguk okai t. i. az példabeszéddé vált türelmetlenség, s a szertelen arrogancia. A mi a „Kol. Közlöny“-nek a kath. autonomiáról írt cikkeit illeti, azokat megfizetni nem is lehet; a kik írták, magukat nem fizettetik; olyanok, kik önmeggyőződésüket meg is tagadják a jó fizetésért — a „Kol. Közlöny“-ben nem írtak, ezután sem írhatnak; lehet, hogy a „Kelet“-nél vannak, kik azért írnak, mert „jól megfizetnek“ — de nálunk az efféle professió nem divik.

— **Görczből** írják, hogy ott sa környéken nemcsak a marhavész pusztít, hanem újabbán a lórágály is kiütött.

— **Női-lyceum.** Grätzban egy nőegylet nyolcz osztályú nőlyceum felállításán fáradozik.

— **Vízarádás.** A tartós eső folytán Krajnában néhány falu határa víz alatt áll, és az őszi vetés e helyeken tönkre van téve.

— **Párisban** a színházak következő subventiót kapnak: Nagy opera 800,000 frank, „Théater Français“ 240,000 fr., Opera comique 240,000 fr., d Italiens 100,000 fr., T. lirique 60,000 fr., Odeon 60,000 fr.

— **Dumas Sándor** egy új három felvonásos „La femme de Claude“ című színművet fejezett be, mely a „l'homme-femme“ című munkája szellemében van írva.

— **Miklós színházának irodájában** Pesten mint a „Reform“ írja egy igen komikus jelenet folyt le. Két cipészinas lépett oda be és ünnepléyes megszólítással nyújták át az igazgatónak műszájnk termékét. Midőn egy izben a kakasülőről nézve egy előadáson gyönyörködtek, azon határozat ébredt fel keblükben, hogy ők is írnak egy darabot. A darab két és fél oldalnyi tért foglal el s czime: „a cipész inasok velős mondatai“, Tiszteletdíjként a szerzők egyedül egy szabad jegyet kérnek a kakasülőről.

— **A kairoi** olasz operát nov. 2-án nyitották meg; a társulat bassistája Medini.

— **Áradás.** A Szajna f. hó 21-én kiáradt, és Páris egész környéke víz alatt áll. Nemkülönbön a Meurthe is Nancinál.

bornok magatartása is okozta, ki — mialatt hadtestének nagyjával téllenségben hevert, a székelyek fékentangására most gondot fordított. (Barca vidékéről erős hadtest fenyegette a Székelyföldet. Szerk.)

Ez előadásból kiki rövid időn beláthatja, hogy az osztrákok minden ponton tetemes túlsúlyban voltak *) s még ma sem tudom magamnak megmagyarázni, hogy mi okból nem használtak fel a császári tábornokok előnyös állásukat.

A mi már most az erősségeket illeti, ezek közül a magyar kézben egész északon csak a jelentéktelen Munkács volt, melyben szintén volt egy csapatosztály, lengyel. Különbön az egész várórség alig állott 700 emberből.

Komáromban a magyaroknak 12—14 ezer emberük volt, de e katonákat a működő hadsereghez számítani nem lehetett, részint azért, mert nagyjából ujonczok valának, részint azért, mert maga az erősség egy a benlevőnél sokkal erősebb haderő által volt ostromzárólva.

*) Épen oly annyira „tetemes“ nem volt az osztrákok túlsúlya, mint azt Kossuth Dembinskinek előadja. Vagy rosszul volt az elnök kémei által a dolgok állapota felől értesítve vagy szándékosan nagyította a veszélyeket. A ki különben biztos forrásból óhajt értesülést szerezni a császári hadseregek akkori szám szerinti erejéről, annak ajánljuk Nobili gróf tábornagyszeregyénét. „Az 1848—49-iki magyarországi téli hadjárat Windischgrätz herceg tábornagy fővezérsége alatt.“ Danzer.

— **Spitzeder Adel** — mint Münchenből írják, agyvélő-gyuladásban szenved, s egy 25-én ott keringő hír szerint már meg is halt.

— **Cholerátóli** félelem jótékony volta. Egy pestmegyei hivatalnok özvegye két év előtt a törvénytörés miatt, mit férje egy másik nőnek kölcsönzött, keresetét indított. De alpereső megesküvén arra, hogy a kérdéses összeget felperes nő férjének, még annak életében vissza adta, felperes nő keresetével elutasított. Midőn nemrég a cholera Pesten dühöngeni kezdett, megjelent ama nő az özvegyénél, és töredelmes szívvel megvallá, hogy hamisan esküvék s hogy bünsúlyát nem tudja tovább elviselni. A kérdésre, hogy mi ösztönözhető őt a vallomásra? így válaszolt, a choleraátóli félelem.

— **Marha-kivétel.** F. évi január 1-től aug. végéig, kiszállított az osztrák-magyar birodalomból külföldre: 32,932 drb. ökör és bika, 22,209 drb. tehén, 4980 drb. apró marha, 25,259 drb. borjú, 105, 101 drb. juh, kecske stb, 25,453 drb. bárány és gödölye, 99,393 drb. disznó és 20,667 drb. verőmalacz.

— **Egy londoni nő-gyűlésen közelebről egy szónoknő** az aglegényesség ellen beszélt, többek között ezt mondván: „Ha Ádám nem akart egyedül élni, midőn még nem volt nő a földön, mit tartunk a mostani aglegényekről, midőn az egész világ tele van szép leányokkal?“

— **A Derssin lovardáját** nem sokat emlegetik Pesten. Azt írják róla a pesti lapok, hogy nem is oly különös, miszerint egyszer megnézni elég ne volna.

— **Rómában** a kir. olasz „Sapienza“ nevű egyetemen f. nov. hó 15-én ülék meg az új tanév kezdetét. Ez egyetemi ünnepélyen jelen voltak a közoktatásügyőr, a francia követ gr. Fournier, s egy másik szenator és követ. Az újon kinevezett rektor Serafini ez ünnepélyen tartott beszédében kiemelte a kormányzatnak az egyetem iránt tanúsított érdemét, s melyben a fiatalág felszólítottat, hogy azok törekvéseivel kik az előhaladást gyűlölik, a szorgalmat és tanulmányt állítsák szembe. Utána Valpicelli tanár szólott a természettudományi felfedezések befolyásáról a műveltségére és erkölcsi állapotra.

— **Állatok elváltozása Amerikában.** Sajátságos tünetény, hogy a juhok, melyek Amerikában meghonosultak, bámulatos változáson mennek keresztül, a mennyiben szarvaikat egészen elvesztették, míg ellenben a kosoknál a szarvak megszaporodtak, mert most kettő helyett négy van, sőt nem ritkán hat is ékesíti egy-egy hatalmas kos fejét.

— **Bécsben ugyan rákaptak** a ló-husra, mert a múlt év folytán 2073 lovat emésztettek föl; de a berliniek tullek rajtuk és ugyanez évben 2931 lovat fogyasztottak el.

— **Ominosus kecske.** A székely-udvarhelyi szabók, mint az „Udvarhely“ írja, nagyizgalomban vannak, mivel egy ottani szabómester néhány napok előtt egy kecskét lopott és azt éjnek idején leölé. A némes szabó ezéhe tett által erősen kompromittálva érzi magát s a czéhere szögyent hozott pályatársának inkább megbocsájta vala, ha egy lovat lop, mint épen egy ominosus kecskét.

— **Hamburgban** közelebről egy 70 éves nőt úgy megharapott egy csuka, melyet épen meg akart ölni, hogy két nap múlva a támadt seb folytán meghalt.

— **A nagy égés emlékére** Chicagóban szobrot álltanak fel, még pedig a tűzvész színhelyéről összeszedett vas- és rézanyagokból.

Az Aldunánál Eszék, ezen a folyam-átjárás melletti fekvése miatt fontos erősség volt a magyarok kezében, benne 4000 ember véderő; továbbá Pétervárad, e bevehetetlennek hitt erősség, melynek őrségét 4000 jól begyakorlott katonán, többnyire a régi ezredekből véve, képezé. Csak hogy az utóbb nevezett két erősségben, a magyar ügy hátrányára a vezénylők engedelmessékedni vonakodtak s különben is kevésbé használható egyeniségek voltak.

Élelmi szerekben nem volt hiány. Tábort készlet is elegendő mennyiségben volt az erősségekben; sem a harcmezőn használandó, sem erősségi ágyukban nem szenvedtek a magyar csapatok szükségét; 25,000 mázsa puskapor és egy röppen-tyű gyar Nagyváradon magyar kézben volt, és egyedül gyalogsági lőfegyverekben volt a felszerelési raktárakban hiány érezhető; különben e bajon Kossuth szokott erélyével és tevékenységével igyekezett segíteni.

Ellenben az osztrákokat uralta Leopoldvár, e nem rég meghódított erőd; Buda várkastély, Temesvár, ez igen erős vár 8,000 főnyi erősséggel a tapasztalt Rukavina tábornok parancsnoksága alatt; végre Árad, e kis erősség, mely bámulatra méltó vitézséggel tartá magát Berger tábornok parancsnoksága alatt egész június végéig s egyedül érhésg által kényszerített átadásra. Erdélyben Károly-Fehérvár erőd ormain lengett szintén a sárgafekete zászló.

— **Manuesi szabadon bocsátva.** Mint Nápolyból 14-ől írják, Manzi a híres bandita foglyát Manuesit Calabritto közelében szabadon bocsátá, miután a váltságdíj 65,000 ducatikban zsebre raká. Manzi még oly nagylelkű volt, hogy önkéntelen vendégének 400 lirat adott utipénzül. Manuesi utazása Calabrittoól egész Salernoig egy diadalmenethez hasonlított, minthogy mindenki látni óhajtotta őt és szerencsét akart neki kívánni. De Manuesi, ki feltehetőleg koldussá lett, sehol sem akart megállani s már Giffoneban, övéi közé érkezett. Beszéli, hogy a rablók igen barátságosan bántak vele, sőt még bizonyos jóindulatu barátságos bizalmassággal fogadák. Compare-juknak (sógoruknak) nevezék. Fogsága első napjaiban jó táplálékot kapott, egy adagot 100 lirájával. stb.

— **A spanyolok** igen jól fogják fel az 1873-ki bécsi világkiállítás s egyáltalában a világkiállítások jelentőségét s erről fényes és — mint ez náluk szokásban van — fenkölt nyelven írt felszólításokban tesznek tanúságot. A „Gazeta de Madrid“ a spanyol hiv. lap, miután előadta volna, hogy a Bécsből érkezett tudósítások szerint a jövő évi világkiállítás egyik feladata lened a munka történetét és inventariumát a világ szemé elé tárni, mintegy magyarázatul egy ragyogó nyelven írt értekezést tesz közzé, az ilyen kiállítások czéljáról és becséről az eszme legszélesebb kiterjedésében, ez értekezésben a többek közt a következőket olvashatni: „A kiállítások nem ismernek sem győzöket, sem legyőzötteket, czéljuk a tetterőnek — minden vagyonosodás és előhaladás eme kuforrásainak — megnyitása; azon tábort szemlék azok, melyeket a közvélemény időről-időre tart a munka előharczosa és harczosai fölött; mintegy találkozásra hívjuk a fentalálókát és felfedezőket; az eredetiség e helyeken a megérdemelt hődelattal találkoznak; de nem kevesebb vendégszeretettel fogadtatnak azok is, kik fáradhatatlanul munkálkodnak azon, hogy a művelt társadalom, minden társadalmi osztály szükségletei a megfelelő módon álltassanak elé s a hátrányok és akadályok, ugy a fenyegető veszélyek is elháríttassanak.

(Necrolog) Bethleni gróf Bethlen Polikszéna és bethleni gróf Bethlen László mély megindulással tudatják szeretett testvéröknek bethleni gróf Bethleni Lajosnak élete 65-ik évében véglegenyülés következtében folyó hó 25-én reggeli 5 $\frac{1}{2}$ órakor történt elhunytát. Az elköltözött ravatalt részvétel környezik rokonai, barátai, ismerői és azok, a kiket a természet a szeretet szent kötelékeivel csatolt hozzá. Hült tetemei f. hó 27-én d. u. 3 órakor b. szénutcai 126. számú szalásáról rövid ima után kísértetnek a végnyugalom helyére, elhunyt testvérei porai mellé. Nyugodjanak csendesen! Kolozsvárt, november 25-én 1872.

Nemzeti színház.

Tegnap szerdán nov. 27-én adott: „A velencei Kalmár“ dráma 4 felvonásban, írta: Shakespeare, fordította Ács Zsigmond. A velencei kalmárt már mult szombaton f. hó 23-án láttuk, akkor Shylokot Mátrai ur játszá, tegnap Egressy ur, buzditva a rendezőség által, versenyre vállalkozott. Egressy Shylokra tanulmányt fordított. Mátrai minapi Shylok alakítása nem tartozott a jobbák közé, de úgy halljuk, hogy ő akkor első izben játszá Shylokot, mégis főleg az első felvonásokban jobb volt Egressynél. Kifogásunk az, hogy az álcázara túlságos gond volt fordítva, mi bizonyos merevséget kölcsönzött arcának, miért arcjátékkal szavallatát nem kísérheté; kifogásunk továbbá az, hogy míg az első felvonás közepén meglehetősen zsidós álhangothasznált, addig a darab további folyamában e hangból egészen kiesett, szóval úgy fogta fel Shylokot, mint egy intrikus azt felfoghatja. Heine — e jó Shakespeare-ismertető, azt mondja, hogy Shylok megteremtőjének lehet kezdetben az volt szándéka, hogy egy megszégyesített vadállatot állítson élénk, mely vére sovárog s e mellett leányát és aranyait veszti el s még ki is gunyolják; de a darab további folyamában fellekesülve, a hite, faja miatt elnyomottat állítja élénk. Shylok szereti a pénzt s a pénz iránti szeretetét nem is titkolja, kikiállítja azt a piacon is. De van mégis valami, mit többre becstül a pénznél, s ez: elégtételt venni a számtalan meggyalázásért. Shylok szereti ugyan a pénzt, de a pénznél jobban szereti leányát Jeszikát. S bár bösz haragjában előkkozza őt, szeretné ha holtan feküdné lábai előtt a drága kövekkel fölében, szeretné ha gyaáspadon feküdné előtte s az aranyak koporsójában — de azért nem sokára a leánya sorsa fölötti aggodalom nyomja el keble minden más érzelmeit. — Tehát három momentumot kellett volna élénk színekké festeni: a pénz iránti szeretetet, a megvetett zsidó gyűlöletét elnyomói iránt, s az apa leánya iránti hő szeretetét.

Hogy helyesen eszette-e Mátrai ur ez indulatokat, megtudta-e tartani a helyes átmeneteket p. a III. felv. 1-ső jelenetében, midőn Tuballal találkozik, s a végső jelenetben midőn a bíró ítélete fölötti örömet nyilvánítja, s később az elcsüggedés sulya alatt roskad össze — ennek taglalásába nem bocsátkozunk. Csak azt jegyezzük meg, hogy M. ur, az említett jelenetben igen halványan színezett, mondhatni csak szavalt, és szavallatában is igen monoton volt. Egressy urnak talán mimikája, taglejtése, egy szóval egész játéka a szavalla-

ton kívül a jellemzőbb helyeken jobb volt, így az utolsó felvonásban is; de aztán M. ur a szavallatban kivált az első felvonásokban hasonlíthatatlanul fölötté állt E.-nek. Mindkét művész álcázása alkalmával elfeledé, hogy egy agg öreg zsidó oly háborgó, mindent megemészítő indulatokra képes nem lehet s hogy már a leány ifjúsága is az apa ifjabb életkorára mutat; más színészek kiktől Shylokot előadatni látók, egy még életerős férfiút ábrázoltak. — Még néhány szót Boér E. k. a.-ról, ki Portia szerepének művészi oldalait — úgy látszik nem értette át. A haragjában rettentő és körlehetetlen Shylok hatalmas alakja mellett, méltóságáteljesen és még is a gyöngéd szerelem némi árnyalatával kellene lelkesült hangulatban és még is folytonos vidámságban Portia alakjának kiemelkedni.

A bölcsekedésnek, az éles elme tanusításának, a szellem rugékonyságának, a szép hasonlatoknak ezt eltakarni nem szabad, melyek mintegy ellentét képeznek Shylok; mindig komor, zsembebelő testamentomi hasonlatokkal tele tömött okoskodásával. Vajjon Boér k. a. így fogta e fel Portia szerepét. Rzt a legjobb akaratlan sem mondhatjuk. A hön szerető nőt még meglehetősen színezte, de a többi lelki tulajdonok feltüntetéséről mind meglátzott felejtkezni. S a rendezőség is ellátzott felejtkezni arról, hogy a gazdag főúri nő Portia belmonteti palazzójának belseje egy kissé különben nézhetett ki, mint a hogy azt tegnap és a multkor a színpadon élénkbe állítá. A zsidó elzártja ablakait, csak hogy a pogányzene ne üsse meg füleit; ellenben Portia szép belmonteti palotájában a legizletesebb, a legpazarabb villegiatura-életet folytatja, palota tele van fénynyel, festvényekkel és márványszobrokkal, a zene és magas orgonafák alatt a felczizomázott sétálnak s szerelmi talányok megfejtésén török eszűket, s mind e fény, mind e pompa között Signora Portia.

De hát hol maradt a fény és pompa? hol volt színpadunkon a nagy kíséret, a sok kérő? — A rendezőseget kérjük, hogy máskor oly mulattató jeleneteket, milyen a marokkói és arragoniai hercegek mint kérők és Portia közti jelenet, midőn előbbi az arany, utóbbi az ezüstöt választja, ne hagyjon ki. Egyáltalán klasszikus darabban a sok törles nincs helyén. Egy shakespearei darab minden sora gyémánt, ezeket ad libitum kihagyogatni nem járja. Jessikát — Eichner k. a. mindkét izben (tegnap talán több melegséggel mint a multkor) az atyját oly rutul megcsalt leányt, a hön szerető nőt — rövid szerepében jól festé. Krasznai meglehetősen szavalt; E. Kovács Gy. ur, a gazdag nőt vadászó s ennek megnyerésével adóságait kifizethetni remélő Fortune Hunter szerepébe beleélte magát; Halmi ur mint Grattiano és Dezső ur mint Lorenzo nagy könnyűséggel játszták. A közönség megtölté a házat.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.	
NovEMBER 2V-ről. 5% metaliques 66.—	5% nemzeti kölcsön 70.30. 1860-ki államkölcsön 102.80. Bankrészevények 982. Hitelrészevények 341.25. London 109.25. Ezüst 108.75 Cs. kir. arany —. 20 frankos arany 871.
Földtehermentesítési kötvények: Magyar 79 75. Temesi 79.—. Erdélyi 77.—. Horv. Szlavon	

Felelős szerkesztő **Sándor János.**

A közönség köréből.*)

Kérj! mert még a mid van, azt is elveszik!

A reformatus egyháztanácsai ülésében egy tanító kérelmet nyújtott be, hogy papnézet, az az illetéket a jelenlegi drágasághoz viszonyítva növeljék, mivel hat éven át egy nagy szoba fűtésére egy téli idényre, az az hat óra, évenként 10 o. é. frtot adtak.

Kapta magát a nemes, mindenekben hiven eljáró egyház, s hogy miért kérelmezett az illető tanító, miért nem várt még vagy 20 évig, míg egy egodos egyház tagjainak eszébe jut, mondom még az eddig adottat is megvonta a szegény tanítótól. Szegény egyház! de még szegényebb tanító, ki napon-ta 100—150 gyermekkel küszködő, a ministerium rendelete ellenére, egy tanteremben, holott a ministerium egy osztályba csak 60-t számít. Ennyi gyermekkel küszködni 400 osztrák értékű forintért. Az ilyen tanító, ha családos lenne, még életében beadhatná a gyermekét a szegények, vagy árvák intézetébe, tartás és nevelés végett, mert maga nem tehetné azt, ennyi fizetéssel, hisz ennyi van egy... de nem mondom ki, nem keserítlek tovább szegény tanító, úgy is elég sohaj repülhet fel tőled üres óráidban, szerencsétlen jövőd felett.

Illyen kegyes tettei fent említett egyháznak számtalan van, kivált mikor a tanítója forog szönyegen; már a papjainak inkább kedvez, azok közül most is egynek 25 ezer forintba kerülő házat épített a kül-magyarországba. Most fent említett tanító minden adakozástól, mi az egyház részére történik, vissza vonja magát.

*) E rovatba megjelenő cikkekért csak a sajtóhatósággal szemben vállal felelősséget a Szerk.

